

BEKTAŐILİĐİN EDEBİYATA YANSIMALARI VE

MECMU‘A-İ EŐ‘AR’IN İNCELEMESİ

Hande Yaren KARACABEY*

ÖZET

Bektaşilik, Anadolu ve Balkanlar’da derin kültürel ve tarihsel kökene sahip olan İslam tasavvufunun önemli bir kolu olarak edebiyata çeşitli yansımalar sunmuştur. Hacı Bektaş Veli’nin 13. yüzyılda Anadolu coğrafyasında ortaya koyduğu öğretiler; insan sevgisi, özgürlük, hoşgörü ve eşitlik gibi evrensel değerleri vurgular. Bu öğretiler, özellikle halk hikâyeleri, deyişler ve şiirler aracılığıyla halk edebiyatına derin bir etki bırakmıştır. Bektaşilik, geleneksel halk edebiyatının yanı sıra, modern Türk edebiyatında da önemli bir yer tutmuştur. Çağdaş yazarlar ve şairler, Bektaşî felsefesini ve simgelerini kullanarak, toplumsal adalet, bireysel özgürlük ve mistisizm gibi temaları işlemişlerdir. Bu yansımalar, Bektaşî düşüncesiyle uyumlu olan hoşgörü, barış ve eşitlik gibi değerleri modern edebiyatın içine taşıırken, aynı zamanda dinî ve toplumsal yapıları sorgulayan bir eleştiri aracı olarak da işlev görmüştür. Bu bağlamda, Bektaşilik modern edebiyatta hem geçmişin bir yansıması olarak hem de güncel toplumsal sorunlara yeni perspektifler sunan bir kaynak olarak varlığını sürdürmektedir. İncelenen eser, Hacı Bektaş İlçesi Halk Kütüphanesinden Millî Kütüphaneye devredilen *Mecmu‘a-i EŐ‘ar* adlı yazmadır. Sonuç kısmında ise mecmuanın halk edebiyatı alanındaki yeri vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bektaşilik, Nefesler, Hacı Bektaş Veli, *Mecmu‘a-i EŐ‘ar*

* Uzman, Türk Tarih Kurumu, Ankara/TÜRKİYE, hykaracabey@ttk.gov.tr.

REFLECTIONS OF BEKTASHISM ON LITERATURE AND THE EXAMINATION OF *MECMU‘A-İ EŞ‘AR*

ABSTRACT

Bektashism, as an important branch of Islamic Sufism that has a deep cultural and historical origin in Anatolia and the Balkans, has presented various reflections in literature. The teachings put forward by Hacı Bektaş Veli in the Anatolian geography in the 13th century emphasize universal values such as, love for humanity, freedom, tolerance and equality. These teachings have left a deep impact on folk literature, especially through folk stories, sayings and poems. Bektashism has an important place in modern Turkish literature as well as traditional folk literature. Contemporary writers and poets have dealt with themes such as social justice, individual freedom and mysticism, using Bektashi philosophy and symbols. While these reflections carried values such as tolerance, peace and equality, which are compatible with Bektashi thought, into modern literature, they also functioned as a tool of criticism questioning religious and social structures. In this context, Bektashism continues to exist in modern literature both as a reflection of the past and as a source that offers new perspectives on current social problems. The analyzed work is the manuscript titled *Mecmu‘a-i Eş‘ar*, which was transferred from Hacı Bektaş District Public Library to the National Library. In the conclusion part, the place of the mecmua in the field of folk literature is emphasized.

Key Words: Bektashism, Poetry, Hacı Bektaş Veli, *Mecmu‘a-i Eş‘ar*